

Türk Hukukunda Yansıma Zararlar

Enes YILDIRIM*

---

* Avukat, Ankara Barosu. Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencisi. yildirim@statulegalhukuk.com.

GİRİŞ

Türk mevzuatında açık ve sınırları belirleyici bir tanımı yapılmamış olmakla birlikte “Zarar” kavramını çeşitli ayrımlara göre inceleyen görüşler oluşmuştur. Ancak en kabul gören şekli ile zarar “Bir kimsenin mal veya şahıs varlığında meydana gelen eksilme”dir.

Yansıma Zarar ise, haksız fiil veya sözleşmenin ihlaline doğrudan maruz kalan ve zarara uğrayan kişiden hariç 3. kişi veya kişilerin de aynı fiil veya işlem neticesinde zarar görmesi durumudur. Kural olarak bir zararın tazminini talep hakkı yalnızca doğrudan doğruya zarar görene tanınmıştır. Fakat zarar görenin koruma alanı içinde bulunan yakınları, zarar görenin gördüğü bu zarar nedeniyle doğrudan kendileri de zarar görmüş ise hukuki şartların uygun olması durumunda “Yansıma Zarar” kapsamında zararlarının tazminini isteyebilecektir.

Türk hukukunda yansıma zararın tazmini istisnadır. Bu nedenle ancak kanunda açıkça belirtilen hallerde yansıma zararların tazmini söz konusu olabilecektir. Türk Hukukunda haksız fiile dayalı yansıma zararların tazmini 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu madde 53/1 ve 56/2 hükümlerinde “Ölüm” ve “Ağır Bedensel Zararlar” hususunda düzenlenmiştir. Sözleşmenin ihlalden kaynaklanan yansıma zararların tazmini ise kural olarak kabul görmemekle birlikte, kanun koyucunun doğrudan düzenlemek suretiyle kabul ettiği bir kısım düzenlemeler mevcuttur.

Yansıma zararların sebepleri incelendiğinde “*Haksız Fiil*” veya “*Sözleşmeye Aykırılık*” nedeniyle ortaya çıkabileceği görülmektedir. Bu çalışmada yansıma zararlar, çeşitli ihtimaller dahilinde ve unsurları ile birlikte ele alınmıştır. Bu unsurlar, kanun koyucunun zaman içerisinde benimsediği yaklaşım tarzları dikkate alınarak incelenmiştir. Birçok unsur temelinde diğer zarar türleri ile ortak zeminde görünse dahi, yansıma zararın en ayırt edici unsuru “3. Kişi”dir.

I. TANIM

A) GENEL

Kanunda “zarar” kavramının açıkça tanımlanmaması, doktrinde bu kavram ile ilgili farklı görüşlerin ileri sürülmesine neden olmuştur. Ancak genel anlamı ve en kabul gören şekli ile zarar, “Bir kimsenin mal veya şahıs varlığında meydana gelen eksilme”dir. Bir diğer deyişle, eksilmeyi meydana getiren fiil neticesinde sonuç durum ile azalmadan önceki mevcut durum arasındaki fark zararı oluşturmaktadır.^[1] Tanımdan anlaşılacağı üzere, kişinin sadece maddi varlıkları üzerinden değil, manevi şahıs varlıkları üzerinden de zarara uğrayabilir.

B) MADDİ ZARAR

Maddi zararlar, kişinin malvarlığı haklarında eksilmeye neden olan zararlardır. Burada kişinin uğradığı zararın para ile ölçülebilmesi mümkündür ve sınırları belirlenebilir. Diğer deyişle maddi zarar, kişinin malvarlığı haklarına karşı zarar verici fiil gerçekleşmiş olmasaydı mevcut olacak durum ile fiil sonucunda oluşan durum arasındaki farktır. İzah edilen kapsamda maddi zararların “Bilfiil Uğranılan Zarar” ve “Kazanç Kaybı” şeklinde ortaya çıkması mümkündür.^[2]

C) MANEVİ ZARAR

Manevi zararlar, şahıs varlığında meydana gelen zararlardır. Burada haksız eylem sonucunda maddi zararın aksine, kişinin manevi dünyasında meydana gelen bir zarar söz konusudur. Manevi zarar ekseriyetle kişinin şahıs varlığına yönelik fiiller neticesinde doğmaktadır. Ancak bu durumdan malvarlığına yönelik fiiller nedeniyle kişinin manevi zararı oluşmayacağı kanısını uyandırmamalıdır. Kişinin nezdinde manevi değeri yüksek bir malvarlığı hakkına

---

[1] Seda İrem Çakırca, *Türk Sorumluluk Hukukunda Yansıma Zararı*, (İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2012), 14.

[2] Turgut Akıntürk ve Derya Ateş, *Borçlar Hukuku*, 27. Baskı, (İstanbul: Beta Yayınları), 90.

yönelmiş saldırılar sonucunda da manevi zarar oluşacağını kabul etmek gerekir.^[3] Örneğin, anı değeri yüksek eski bir eşyaya yönelmiş haksız fiil.

D) DOĞRUDAN ZARAR – DOLAYLI ZARAR

Doğrudan zarar ile dolaylı zarar tasnifi, illiyet bağı ekseninde şekillenmektedir. Doğrudan zarar, hukuka aykırı fiile maruz kalan kişinin bu sebep nedeni ile doğrudan uğradığı zararlardır. Dolaylı zarar ise, hukuka veya sözleşmeye aykırı fiil nedeniyle kişinin doğrudan uğradığı zarara ilaveten, doğrudan zarara bağlı ve bu sebepten dolayı uğradığı ek zararlardır. Örneğin, bir şoförün haksız fiil sonucu aracına verilen zarar doğrudan zarar iken, aracın kullanılmayacak ve gelir getiremeyecek olması nedeniyle uğranılan zararlar dolaylı zarardır. Burada dikkate değer bir husus ise, doğrudan zararların hem maddi hem manevi olması mümkündür. Ancak dolaylı zararlar yalnız maddi olabilmektedir.

E) YANSIMA ZARAR

“Zarar” kavramına ilişkin öne sürülmüş görüşlere ek olarak, kavram bizatihi kendisi içerisinde de farklı alt başlıklara ayrılmaktadır. Bunlar, maddi-manevi, mevcut-müstakbel, olumlu-olumsuz, doğrudan-dolaylı ve çalışmamızın konusu olan “Yansıma Zararlar” şeklindedir.

En kısa tanımı ile *Yansıma Zarar*; haksız fiile doğrudan maruz kalan ve zarara uğrayan kişiden hariç 3. kişi veya kişilerin de aynı fiil ve sebep neticesinde zarar görmesi durumudur. Kural olarak bir zararın tazminini talep hakkı yalnızca doğrudan doğruya zarar görene tanınmıştır. Fakat zarar görenin koruma alanı içinde bulunan yakınları, zarar görenin gördüğü bu zarar nedeniyle doğrudan kendileri de zarar görmüş ise “Yansıma Zarar” kapsamında zararlarının tazminini isteyebilecektir. Burada dikkat edilecek husus, zarar veren (borçlu) ile zarar gören (alacaklı) arasında doğan tazminat ilişkisinin doğrudan kurulan bir ilişki olmasıdır. Bu ilişki zarar görenden

---

[3] Ahmet M. Kılıçoğlu, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, 19. Baskı, (Ankara: Turhan Kitabevi, 2015), 307.

yakınlarına geçmemektedir. Bu duruma aynı zamanda “Üçüncü kişiyi koruma etkili borç ilişkisi”^[4] denmektedir.

“Yansıma Zarar” kavramının doğrudan zarar-dolaylı zarar tasnifi içerisinde değerlendiren birtakım görüşler bulunsa da, baskın görüş bu yönde değildir. Doğrudan/dolaylı zarar ve yansıma zarar arasındaki en temel fark zarara uğrayan kişi yani “3. Kişi” noktasındadır. “Doğrudan zarar, bir hukuka aykırı fiile maruz kalan kimsenin bu fiil yüzünden kendisinin araya ilave bir sebep girmeden uğradığı zarardır. Dolaylı zarar, hukuka aykırı fiilin mağdura verdiği doğrudan zarara bağlı olarak eklenen bir sebeple mağdurun uğradığı zarardır.”^[5] Zira dolaylı zarar kurumunda, asıl zarara uğrayan kişi doğrudan zarara bağlı ve bu sebepten dolayı uğradığı ek zararlardır. Ancak bu halde dahi zarar uğrayan 3. kişi değildir. Örneğin bir kişinin ağır şekilde darp edilmesi halinde oluşan tedavi giderleri doğrudan zarar, tedavi sürecinde iş görememesi ve gelir elde edememesi dolaylı zarardır. Aynı kişinin darp sonucunda ölmesi halinde ise, yakınlarının onun yokluğu nedeniyle yoksun kaldığı maddi zararlar ve manevi zararlar “Yansıma Zarar”dır.

Kural olarak yansıma zararın tazmini istisnadır. Bu nedenle ancak kanunda açıkça belirtilen hallerde yansıma zararların tazmini söz konusu olur. Türk Hukukunda yansıma zararların tazmini 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu madde 53/1 ve 56/2 hükümlerinde “Ölüm” ve “Ağır Bedensel Zararlar” hususunda düzenlenmiştir.

İsviçre Federal Mahkemesi uzun yıllar boyunca ölüm gerçekleşmediği sürece, zarara uğrayan kişinin yakınlarının tazminat hakları bulunmadığını savunmuştur. Bu kapsamda uzun yıllar yansıma zararların tazmini yalnızca “Ölüm” halinde mümkün olmuştur. Ancak 1986 yılı ve sonrasına ilişkin kararlarda yakınların manevi tazminat talep haklarını kabul etmeye başlamıştır. Ancak burada dikkat edilmesi gereken husus, mahkeme gerekçesini zarar görenin yakınlarının “Yansıma Zarar” şeklinde tazmin edilmesine değil, haksız fiilden dolayı bizzat kendilerinin doğrudan manevi zarar gören kişiler sıfatı ile talep hakları bulunduğuna dayandırmıştır.

[4] Fikret Eren, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, 18. Baskı, (Ankara: Yektin, 2015), 530.

[5] Kemal Oğuzman ve Turgut Öz, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, 14. Baskı, (İstanbul: Vedat Yayıncılık, 2019), 42.

Türk Hukukunda ise, işbu çalışmamız kapsamında incelendiği üzere, gerek 818 sayılı eski BK gerek Türk Borçlar Kanunu'nun ilgili hükümlerinde yansima zararlar düzenlenmiştir. Özellikle 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu yansima zararların tazmini hususunda önemli yenilikler getirmiştir. Eski BK 3. kişileri yalnızca “*aillesine*” şeklinde sınırlarken, TBK “*yakınları*” şeklinde düzenlemiştir. Ayrıca yalnızca “*Ölüm*” durumunda mümkün olan manevi tazminat talep hakkı, “*Ağır Bedensel Zararlar*” durumunda da mümkün hale getirilmiştir. Tazmin edilebilirlik konusuna girmemekle birlikte, yansima zararlar tasnif bakımından “*Haksız Fiil*” veya “*Sözleşmeye Aykırılık*” nedeniyle söz konusu olabilir.

1- Haksız Fiilden Kaynaklanan Yansima Zararlar

Yansima zararların haksız bir fiil sonucunda meydana gelmesi mümkündür. Bu durumda ilerleyen bölümlerde ayrıntılı incelendiği üzere “*Haksız Fiilin Unsurları*”nın tamamının ve ilaveten zarar gören üçüncü kişinin bulunması gerekir. Bu kapsamda unsurlar 6098 Sayılı TBK m. 49 hükmündeki hukuka aykırılık, zarar, kusur, illiyet bağı ve ilaveten üçüncü kişinin varlığı şeklinde tezahür edecektir.

2- Sözleşmeye Aykırılıktan Kaynaklanan Yansima Zararlar

Sözleşmeden doğan borçlarda, borçlunun borcuna aykırı hareket etmesi ve bu fiilin alacaklı nezdinde oluşturduğu zararlara ek olarak 3. kişilerin de zarara uğraması halinde “*Sözleşmeye Aykırılık*” nedeniyle yansima zarardan bahsedilir. Sözleşmeye aykırı eylem nedeni ile yansima zarara uğrayanlar, buradaki sözleşme ilişkisinin tarafı değildirler. Yukarıda değinildiği üzere, yansima zararlarda tazmin kural değil istisnadır. Bu nedenle kanunda açıkça bir düzenleme bulunmadığı sürece tazmin mümkün değildir. Bu kuralın aksinin kabulü halinde, illiyet bağı genişleyecek ve yansima zararların tazmini artık kural haline gelecektir. Bu durumda zararın borçlusu sınırsız ve önü alınamaz bir sorumluluk altında ezilecektir.^[6] Türk hukukunda da bu kapsamda ve kural olarak sözleşmeye aykırılık nedeniyle yansima zararların tazmini açık bir kanun hükmü ile kabul edilmemiştir.

[6] Cüneyt Arif Yılmaz, “Yansima Zararlar ve Türk Hukukunda Yansima Zararların Geçmişten Günümüze Tazmin Edilebilirliği,” *FIDES Law Review*, no. 3 (Haziran 2021): 26.

II. YANSIMA ZARARIN UNSURLARI

A) HUKUKA AYKIRILIK

Öncelikle mağdura yönelmiş “Hukuka Aykırı” bir fiilin bulunması gerekmektedir. Hukuka aykırılık kavramı, genel anlamı itibariyle hukuken düzenlenmiş normlara karşı hareket etmeyi ifade eder. Bu kapsamda inceleme konusu fiilin, hukuken kaynaklarından herhangi birine aykırı olması yeterlidir. Bu husus yalnızca “kanuna aykırılık” şeklinde anlaşılmalıdır. Hangi fiillerin hukuka aykırı olduğu kanunla belirlenir, ancak zorunlu değildir. Normlar hiyerarşisinde kanun katının altında yer alan diğer düzenlemeler de buraya dahil olacaktır.^[7] (*Tüzük, yönetmelik, genelge vb.*) Hukuka aykırı fiil, icra edilebilir bir hareket neticesinde olabileceği gibi, kaçınma şeklinde de olabilir.

Yansıma zararlarda hukuka aykırılık unsuru, doğrudan zarara uğrayan kişinin mutlak hak ihlalinde kaynaklanmaktadır. Bu nedenle ihlal edilen hakkın “*Mutlak Hak*” ve “*Nispi Hak*” tasnifini incelemekte fayda vardır. Mutlak hakların herkese karşı ileri sürülebilirlik mahiyeti nedeniyle herkes tarafından ihlali mümkündür. Ancak nispi hakların ihlali yalnızca borçlu tarafından gerçekleştirilebilecektir. Haksız fiil unsurlarının (TBK 49) aradığı mahiyette bir hukuka aykırılık söz konusu olmayacaktır. Hukuka aykırı fiil yapma veya yapmama şeklinde gerçekleşebilecektir.

B) ZARAR

Tazmin yükümlülüğünün hasıl olabilmesi için bir zararın meydana gelmesi gerekir. Aksi halde, eksilen şeyi yerine koyma, zararı ödeme anlamına gelen tazmin borcu doğmayacaktır. Burada kastedilen zarar maddi (*malvarlığına yönelik*) olabileceği gibi manevi (*şahıs varlığına yönelik*) de olabilir. Zarar kavramı doktrinde maddi-manevi zararlar ile menfi-müspet zararlar şeklinde tasniflere tabi tutulmuştur.

Maddi zarar, haksız fiil sonucu kişinin malvarlığında meydana gelen zararlardır. Manevi zararlar ise, haksız fiil sonucunda kişinin manevi dünyasında oluşan zararlardır. Manevi zararlar genellikle kişinin şahıs varlığı haklarına yönelik saldırılar sonucunda oluşmaktadır. Kişinin duygu dünyasında haksız

---

[7] Kılıçoğlu, *Genel Hükümler*, 289.

fiil sonucunda acı, keder, ızdırap ve elem meydana gelmektedir. Meydana gelen bu zararın giderilmesi manevi tazminin temelini oluşturmaktadır.

Maddi zararların somut olarak ispatı mümkündür. Ancak manevi zararlar açısından aynısını söylemek mümkün değildir. Bununla birlikte malvarlığına yönelik saldırılar sonucunda manevi zararların oluşması da mümkündür. Kişinin nezdinde manevi değeri, somut maddi değerinden daha yüksek olan bir eşyasının zarar görmesi bu duruma örnektir.^[8]

Burada 6098 Sayılı TBK ile zararın kapsamı konusunda getirilen yeniliklerden bahsetmekte yarar vardır. Eski BK. manevi tazminat talep hakkını yalnızca “Ölüm” durumunda mümkün kılmıştı. Yeni TBK’da bu zarar kapsamı genişletilmek suretiyle “Ağır Bedensel Zararlar” durumunda da manevi zararların tazminini talep hakkı mümkün hale getirilmiştir. Kişinin doğrudan maruz kaldığı haksız eylem nedeniyle ağır bedensel zarara uğramasının, onun yakınlarını da manevi dünyalarında etkileyeceği açıktır. Bu etkilenmenin yalnızca ölüm hali ile sınırlı tutulması günümüzün anlayışı ile de ters düşecektir. Bu kapsamda TBK ile getirilen yeni düzenlemenin yerinde olduğu görüşündeyiz.

Yansıma zararlarda dikkat edilecek husus, zararın bizzat fiilin mağduru dışında bir üçüncü kişi nezdinde oluşmasıdır. Ancak bu 3. kişi zararı doğuran fiilin doğrudan muhatabı değildir. Aynı zararların doğrudan fiilin muhatabı nezdinde oluşması da pek doğaldır. Ancak bu durum “Yansıma Zarar” teşkil etmeyeceğinden inceleme konusuna girmemektedir.

C) KUSUR

Tazminat sorumluluğunda fiil sonucu oluşan zararların tazmini kural olarak bu fiilden sorumlu kişinin kusurlu olması ile mümkündür. Türk hukukunda “Kusur” tanımı açık şekilde yapılmamak suretiyle bu durum doktrin ve uygulamaya bırakılmıştır. Türk hukukundaki hakim görüşe göre kusur, hukuk düzeninin kınadığı ve hoş görmediği davranış olarak tanımlanmaktadır.^[9] Tazminat yükümlülüğünün genel ve kurucu unsurlarından olan kusur yansıma zararlar için de söz konusu olacaktır. Kusur aynı zamanda tazminat miktarının belirlenmesi hususunda da önemli bir yere sahiptir.

[8] Kılıçoğlu, *Genel Hükümler*, 307.

[9] Eren, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, 569.

Sorumluluğun oluşmasında kusurun bir temel şart olması nedeniyle, kişiye ancak hukuka aykırı fiilindeki kusur oranına göre sorumluluk yüklenebilecektir. Bu yönü ile kusurun aynı zamanda sorumluluğu kısıtlayıcı bir görevi de bulunmaktadır. Bu durum 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 51. Madde hükmünde şu şekilde yer almıştır;

“MADDE 51- Hâkim, tazminatın kapsamını ve ödenme biçimini, durumun gereğini ve özellikle kusurun ağırlığını göz önüne alarak belirler. Tazminatın irat biçiminde ödenmesine hükmedilirse, borçlu güvence göstermekle yükümlüdür”

Yansıma zararların tespiti için gözetilmesi gereken kusur, genel sorumluluk hukuku kuralları kapsamında gözetilen kusur ile farklılık göstermez. Ancak uygulamada tartışıla gelen hususlardan birisi de, müterafik kusur (*birlikte kusur*) hallerinin yansıma zararlar açısından geçerli olup olmayacağıdır. Zarar görenin, makul bir kimseden beklenmesi gereken ve kendi yararına kaçınma, engel olma, düşüncesiz veya dikkatsiz davranmama yükümlülüklerine aykırı bir hareket ile zararın doğmasına veya artmasına neden olması durumunda müterafik kusur söz konusu olacaktır. Bu kapsamda zarar görenin, bu zarar kendi neden olduğu ölçüde tazminde indirim yapılması gerekmektedir. Kural olarak yansıma zararların oluşmasında da müterafik kusur söz konusu olabilecektir. Ancak Yargıtay'ın özellikle trafik kazalarına ilişkin aksi yönde görüş ve kanaatleri de olmuştur.^[10] Konuya ilişkin bir kararında Yargıtay şöyle bir yorumlama yoluna gitmiştir; *“...Davacının talebi ve iddia ettiği zarar, ölenin mirasçısı sıfatına değil, destekten yoksun kalan üçüncü kişi sıfatına dayanmaktadır. Dolayısıyla, davacının ölenin mirasçısı sıfatına dayanmayan, doğrudan davacı üzerinde doğan destekten yoksunluk zararının oluşumundaki desteğin kusuru davacıya yansıtılamayacak ve desteğin kusuru onun desteğinden yoksun kalan davacıyı etkilemeyecektir.”*

Yansıma zararlara ilişkin talepler uygulamada genellikle trafik kazalarında görülmektedir. Kaza sonucu doğrudan zarara uğrayanın desteğinden yoksun kalan veya bu nedenle manevi zarara uğrayan yakınlar, yansıma zararlarını araç işletenden (KTK m.85) veya adam çalıştırandan (TBK m.66) hükümleri uyarınca talep edebilmektedir. Fakat bu sorumluluklara ilişkin düzenlemeler uyarınca, zarara neden olan kişiler kurtuluş karinesi getirmek veya müterafik kusuru ispatlamak suretiyle tazminde indirim isteyebilmektedir. Bu duruma

[10] Yargıtay 17. HD. E.2016/10616, K.2019/451.

örnek bir Yargıtay HGK kararında ise şöyle denilmiştir; [11]“...Diğer bir deyişle, nasıl ki desteğin ölümü sebebiyle meydana gelen zararın yansıma yoluyla destek görenleri etkilediği kabul ediliyorsa, desteğin kusurlu davranışlarının da aynı şekilde destek görenlere yansıtacağına kabul edilmesi gerekir. Zira zarara uğramamak için gerekli özeni göstermeyen veya hatta zararın meydana gelmesini isteyen kimse, bu hareket tarzının sonuçlarına katlanmalı ve bu davranışının zararın meydana gelmesinde oynadığı role, etkisine ve derecesine göre zararı kısmen veya tamamen üzerine almalıdır.”

D) ÜÇÜNCÜ KİŞİ

Yukarıda vurgulandığı üzere, yansıma zararlarda bir başka üçüncü kişinin doğrudan kendisine yönelik olmayan hareket nedeni ile maddi veya manevi bir zarara uğraması gerekmektedir. 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu bu kişiyi “Zarar Görenin Yakınları” olarak betimlemiştir. Kapsam ve sınırlarını ise doktrine ve uygulamaya bırakmıştır. Dolayısıyla diğer tüm şartlar hasıl olsa dahi, doğrudan zarar görenin maruz kaldığı fiil nedeniyle zarar görecektir bir 3. kişi bulunmuyor ise yansıma zarardan söz edilemez.

Burada 6098 Sayılı TBK ile getirilen yeniliklerden bahsetmekte yarar vardır. Eski BK 3. kişileri yalnızca “ailesine” şeklinde sınırlarken, TBK “yakınları” şeklinde düzenlemiştir. Bu düzenlemenin kapsam arttırıcı nitelikte olduğu aşikardır. Yıllar içerisinde sosyal yaşamın geçirdiği ve geçireceği değişimler göz önüne alındığında bu düzenlemenin yerinde olduğu görüşündeyiz. Ayrıca yalnızca “Ölüm” durumunda mümkün olan manevi tazminat talep hakkı, “Ağır Bedensel Zararlar” durumunda da mümkün hale getirilmiştir.

Burada söz konusu üçüncü kişi, gerçek kişinin yanı sıra bir tüzel kişi de olabilir. Örneğin bir Limited Şirkette dağıtım görevlisi olarak çalışan kişinin uğramış olduğu haksız fiil sebebiyle bir süre hastanede kalması ve şirketin bu nedenle dağıtım faaliyetini yerine getiremeyip zarara uğraması durumunda, yansıma zarar gören bir tüzel kişilik olacaktır.^[12]

Sözleşmeye aykırılık nedeniyle oluşan yansıma zararlar bakımından üçüncü kişinin sözleşme yolu ile tayin edilmesi de mümkündür. Tarafların “Sözleşme

[11] Yargıtay HGK. T.01.11.2017, E.2017/1315, K.2017/1239

[12] Yılmaz, “Yansıma Zararlar,” 26.

Serbestisi” kapsamında üçüncü kişilerin zararlarını güvence altına alması halinde, akdedilen sözleşmenin içeriği borç altına giren kişinin uygun irade beyanı/imzası bulunmak ve kanunlara aykırı olmamak kaydı ile geçerlidir. Böyle bir ihtimalde, sözleşme kapsamında yansıma zararı güvence altına alınan kişi sözleşmede taraf olmasa dahi “*lehine sözleşme yapılan üçüncü kişi*” sıfatı ile TBK md. 129/2 kapsamında talep hakkı kazanacaktır.

E) İLLİYET BAĞI

Fiil ile 3. kişi nezdinde meydana gelen zarar arasında uygun illiyet bağı bulunmalıdır. Fiil ile zarar arasında, zararın bu fiil sonucunda meydana gelmiş olması, kısaca her ikisi arasında sebep-sonuç ilişkisinin varlığı durumudur.^[13] Meydana gelen zarar, ilgili fiilden kaynaklanmıyorsa hukuki sorumluluktan bahsedilemez. İlliyet bağı kapsamında doktrinde baskın görüş “*Uygun İlliyet Teorisi*” dir. Bu teoriye göre, zarardan sorumlu tutulacak fiilin saptanmasında, yaşam deneyimleri ve olayların akışına göre en uygun olanının araştırılması gerekir.^[14] Hakkaniyet ölçüsü ve pratik gereksinimlere dayanan bu teorinin kişi nezdindeki sorumluluğu “kurmak” ve “sınırlamak” olmak üzere iki temel işlevi bulunmaktadır.

Esasında illiyet bağı unsurunun amaçlarından bir tanesi, sorumluluğu sınırlandırmaktır. Haksız fiilden zarar görenler ile sorumlu tutulacak kişilerin çevresini bu fiil ile yalnızca doğrudan neden-sonuç ilişkisi içerisinde bulunanalar ile sınırlı tutmak gerekir. Yapma fiillerinde olduğu kadar, yapmama fiillerinde de illiyet bağının uygun şekilde kurulabilmesi gerekmektedir. Zarar ile fiil arasında aranan bağın kurulamaması halinde tazmin istenemeyecektir.

III. TÜRK HUKUKUNDA YANSIMA ZARARLARIN TAZMİNİ

Yukarıda birçok kez izah edildiği üzere, Türk hukukunda da yansıma zararların tazmini mümkündür. Ancak bu durumun kanun koyucu tarafından açıkça hüküm altına alınmış olması gerekmektedir. 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu yansıma zararların tazmini hakkında doğrudan düzenleme yoluna gitmiş, bu kapsamda 53. ve 56. maddelere yer vermiştir.

[13] Akıntürk ve Ateş, *Borçlar Hukuku*, 91.

[14] Kılıçoğlu, *Genel Hükümler*, 314.

Kanunda yer alan ilgili düzenlemelerden ilki “Destekten Yoksun Kalma Tazminatı” (*Maddi*), ikincisi ise “Ölüm veya Ağır Bedensel Zararlar Nedeniyle Manevi Tazminat” (*Manevi*)dir. Bu zararlar daha önce izah edildiği üzere “Haksız Fiil” veya “Sözleşme” kaynaklı olabilmektedir. Kanun her ikisinde de tazminat talep hakkı bulunan 3. Kişileri “*Yakınlar*” olarak tanımlamıştır. Kişinin yakınlarının kapsamını ise doktrin ve uygulamaya bırakmıştır.

Kişinin yaşamında veya sağlığında ondan destek gören herkesin “yakın” kapsamına dahil olması mümkündür. Bu kişiler anne, baba, çocuk olabileceği gibi nişanlı, dayı, teyze ve hatta arkadaş dahi olabilir. Burada önemli husus, bu kişilerin ölen veya ağır bedensel zarar gören kişiden yardım gördüklerini ispatlamaları gerekmektedir. Yargıtay içtihatları uyarınca, hayatın olağan akışında anne-baba-çocuk ve eşler arasında destek var kabul edilmektedir. Kural olarak uygulamada bu kişilerin desteği ispatlamasına gerek yoktur. Aksini karşı tarafın ispat etmesi hali ile mümkündür. Bu kapsamda Yargıtay bir kararında şöyle demiştir, “...*Davacının ölenin bir yakını olması yani aralarında yakın ilişkiler bulunması, ancak yardımın devamlı veya yapılmasının muhakkak olması yeterlidir. Bu bakımdan nişanlı, hatta evlilik dışı birlikte yaşama ve hizmetçi dahi koşulları mevcutsa destekten yoksunluk tazminatı isteyebilir.*”^[15]

A) HAKSIZ FİİL NEDENİYLE MEYDANA GELEN YANSIMA ZARARLAR

1- Haksız Fiil Nedeniyle Meydana Gelen Maddi Yansıma Zararlar

Yansıma zararların haksız fiil nedeniyle meydana gelmesi için öğretide kabul edilen “*Haksız Fiilin Unsurları*”nın tamamının gerçekleşmiş olması gerekmektedir. Yansıma zarardan söz edebilmek için, esasında haksız fiile doğrudan maruz kalmış kişinin zarara uğraması gerekmektedir. Doğrudan maruz kalanın zarar görmediği durumda yansıma zararlardan söz edilemeyecektir. Bu durum doğrudan kanunun lafzından ve ruhundan anlaşılmaktadır.^[16] Gerçekten TBK m.53 ve 56 hükümlerinde açıkça doğrudan maruz kalan kişinin zarar görmesi şart koşulmuştur.

[15] Yargıtay 13.HD.11.06.2003, E.2003/2559–K.2003/7644

[16] Nihal Yıldız, “Türk Sorumluluk Hukukunda Yansıma Yoluyla Zarar,” (Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Ticaret Üniversitesi: İstanbul, 2019).

Daha önce izah edildiği üzere haksız fiile dayanan bir yansıma zararın tazmini için kanunen düzenlenmiş olması gerekmektedir. Bu kapsamda Türk hukukunda haksız fiil nedeniyle maddi zararın tazmininin mümkün olabileceği haller 6098 sayılı TBK m.53 hükmünde düzenlenmiştir. Buna göre “Ölüm” halinde 3. Kişilerin maddi zararları söz konusu olacaktır. Bu zarar ölen kişinin desteğinden yoksun kalınması halidir Hüküm şöyledir;

MADDE 53- Ölüm hâlinde uğranılan zararlar özellikle şunlardır:

1. Cenaze giderleri.
2. Ölüm hemen gerçekleşmemişse tedavi giderleri ile çalışma gücünün azalmasından ya da yitirilmesinden doğan kayıplar.
3. Ölenin desteğinden yoksun kalan kişilerin bu sebeple uğradıkları kayıplar.

Haksız fiil sonucu kişinin vücut bütünlüğünün de bozulması olasıdır. Ancak burada ölüm gerçekleşmemesi durumunda tazmin olgusunun hukuki dayanağı değişmektedir. Kişinin “Ağır bedensel zarara” uğraması halinde özellikle hangi zararların hasıl olacağı TBK m.54 hükmünde sayılmıştır. Buna göre bu zararlar şunlardır;

MADDE 54- Bedensel zararlar özellikle şunlardır:

1. Tedavi giderleri.
2. Kazanç kaybı.
3. Çalışma gücünün azalmasından ya da yitirilmesinden doğan kayıplar.
4. Ekonomik geleceğin sarsılmasından doğan kayıplar.

Burada dikkat edilmesi gereken husus, üçüncü kişilere ilişkin bir düzenleme getirilmemiş olmasıdır. Yani ağır bedensel zararlar halinde yalnızca doğrudan zarar gören kişinin tazmin talep hakkı bulunmaktadır. Kanuni bir düzenlemenin bulunmaması dolayısı ile burada yansıma zarardan söz etmek mümkün değildir. Örneğin, eşlerden birinin iş kazası geçirmesi ve ağır bedensel zarara uğraması durumunda, bu kişinin eşinin yansıma zararının varlığından bahsedilebilecek olsa da, kanuni düzenleme yokluğundan böyle bir zararın tazmininin talep hakkı bulunmamaktadır. Ancak ilgili örnekteki eşin ölümü durumunda yansıma zararların tazmini mümkün olacaktır.^[17]

[17] Yılmaz, “Yansıma Zararlar,” 31.

Destekten yoksun kalma tazminatının bir yansıma zarar olduğu görüşü doktrinde baskındır. Ancak burada bir başka görüşün varlığından da bahsetmekte fayda vardır. Bir kısım görüşe göre; ölüm halinde, ölen kişinin artık şahıs varlığı sona ermiştir. Zarar yalnızca sağlarlar arası bir olgu olduğundan, ölenin kişinin zarara uğraması ve bu zararının tazminini isteme olanağı yoktur. Bu nedenle zararın muhatabı ölenin bizzat yakınlarıdır. Yakınlar burada doğrudan zarara uğramış kişilerdir. Bu görüşü savunanlar Yargıtay HGK'nın bir kararını dayanak göstermektedirler. İlgili karar göre;

“...Destekten yoksun kalma tazminatı, doğrudan doğruya hayatta kalanların kişiliklerinde doğan bir haktır; bu hak onlara öleninden geçmiş değildir. Çünkü, ölenin, haksız fiil işleyene karşı bu nitelikte bir dava açması düşünülemez. Böyle olunca da destekten yoksun kalma tazminatı ile ölenin malvarlığı arasında herhangi bir ilişki kurulamaz”^[18]

Ağır bedensel zararların hangileri olduğu ve nasıl tespit edileceği hususu kanunda açıklanmayarak uygulama ve doktrine bırakılmıştır. Bu konuya ilişkin Yargıtay'ın bir kararında, iş kazası sonucu sol el parmaklarından bir kısmını kaybeden kişinin ağır bedensel zararının söz konusu olmadığı sonucuna varılmıştır.^[19] Bu duruma ilaveten “Yakınlar” tanımına kimlerin gireceği de doktrin ve uygulamaya bırakılmıştır. Yargıtay'ın bu konuya ilişkin bir kararında; ana, baba, çocuklar ve kocanın bu tanıma her halükarda dahil olduğu sonucuna varılmıştır.^[20] Diğer yakınlar açısından ise yakınlığın ispatı iddia eden tarafa düşmektedir.

2- Haksız Fiil Nedeniyle Meydana Gelen Manevi Yansıma Zararlar

Haksız fiilin icrasına binaen oluşması muhtemel diğer zarar tipi “*Manevi Zarar*”dır. Manevi zararlar, kişinin şahıs varlığı haklarına yönelik uğradığı saldırı sonucunda uğradığı manevi acı ve kederdir. Yansıma yolu ile oluşacak manevi zararın burada da pekala üçüncü kişinin şahsında vücut bulması gerekmektedir.

[18] Yargıtay HGK, E.1982/9-301, K.1984/619.

[19] Yargıtay 21. HD. E. 2015/2544 K. 2015/18250.

[20] Yargıtay 21. HD. E.2016/6064, K.2016/9255.

6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun 56/1 hükmünde “*Hâkim, bir kimsenin bedensel bütünlüğünün zedelenmesi durumunda, olayın özelliklerini göz önünde tutarak, zarar görene uygun bir miktar paranın manevi tazminat olarak ödenmesine karar verebilir.*” Dedikten hemen sonra ikinci fıkra hükmünde “*Ağır bedensel zarar veya ölüm hâlinde, zarar görenin veya ölenin yakınlarına da manevi tazminat olarak uygun bir miktar paranın ödenmesine karar verilebilir*” demek suretiyle haksız fiil sebebinin binaen hasıl olmuş manevi yansıma zararlarının tazminini düzenlemiştir. Madde hükmü açıkça yakınları işaret etmekle, yansıma zararlarının tazminine yasal zemin oluşturmaktadır. Türk hukukunda yansıma zararlarının tazmini için kanunda düzenlenmesi gerektiği hususu yukarıda belirtilmişti. Bu nedenle örneğin yasal düzenlemesi bulunmayan TBK md. 58 hükmündeki “*kişilik hakkının zedelenmesi*” nedeniyle manevi zararlar kapsamında yansıma zarar söz konusu olmayacaktır.

Hukukumuzda önceleri ağır bedensel zararlar nedeniyle yakınların manevi tazminat talep edebilmeleri mümkün değildi. Ancak Yargıtay’ın bazı kararlarında, yakınlarla karşı gerçekleştirilen cismani zararlarda anne, baba, karı, koca gibi kişilerin ruh ve sinirsel bakımdan doğrudan zarara uğradıkları gerekçesiyle tazminat taleplerinin kabul edildiği görülmüştür. Bu kapsamda yakınların manevi zarar bakımından doğrudan zarar görmeleri hayatın olağan akışı kapsamında değerlendirilmiştir.^[21]

Doktrindeki gelişmelere paralel olarak, zaman içerisinde kanunların yalnızca ölüm halinde değil, ağır bedensel zararlar halinde de zarar görenin yakınlarına tazminat verme anlayışı yerleşmiştir. Bununla birlikte “*Ağır Bedensel Zarar*” kavramının açık sınırları çizilmemiş, tanımı yapılmamıştır. Ancak TBK md. 53 ve 54 hükümlerinde hakimi sınırlamamak kaydı ile bazı zararlar belirtilmiştir.

Eski BK ölüm halinde manevi zarara dayalı tazminat talebinin “*aile*” tarafından istenebileceği hüküm altına alınmaktaydı. Ancak 6098 sayılı TBK’da “*yakınlarına*” ibaresi kullanılmıştır. Yukarıda verilen örnekte olduğu gibi eski BK zamanında doktrin ve içtihatlarla kapsamın genişletildiği, yani “*aile*” kavramının “*yakınlar*” şeklinde uygulandığı görülmektedir.^[22]

[21] Yargıtay 3.HD. E. 1997/5127 K. 1997/5664.

[22] Yılmaz, “Yansıma Zararlar,” 31.

Ölüm halinde tazminat talep edebilecek kişilerin “Yakınlar” şeklinde düzenlenmesi ile bu kişilerin mirasçılıktan bağımsız şekilde belirlendiği görülmektedir. Kişinin ölümü üzerine manevi zarara uğrayan kişinin mirasçı sıfatını taşımasına gerek yoktur. Akrabalık ilişkisinin çok yakın olduğu hal-lerde (*anne, baba, çocuk, kardeş, eş vb.*) yakınlık unsurunun varlığı karine olarak kabul edilmektedir. Fakat yakınlık ilişkisi kan ve akrabalıktan arı şekilde iddia ediliyorsa “*eylemli*” ve “*duygusal*” bağın varlığının ispatı gerekmektedir.

Yansıma yolu ile manevi zarara uğrayan kişinin yaşının çok küçük olması nedeniyle olayı kavrayamayacak veya elem, üzüntü yaşayamayacak olmasının bir önemi yoktur. Hatta henüz dünyaya gelmemiş olsa dahi, tam ve sağ doğmak kaydı ile bütün hayatı boyunca çekecek olduğu üzüntü nedeniyle manevi tazminat talep hakkı vardır.^[23]

Manevi zararların tazmini kural olarak para olmak zorunda değildir. Hâkim, duruma göre farklı bir giderim biçimi kararlaştırabilir veya bu giderimi paraya ekleyebilir. Ancak kanunda ölüm ve ağır bedensel zararlar halinde ödenecek manevi tazminatın para olacağı açıkça belirtilmiştir.

Manevi yansıma zararların gideriminde de, zarar görenin, makul bir kimseden beklenmesi gereken ve kendi yararına kaçınma, engel olma, düşüncesiz veya dikkatsiz davranmama yükümlülüklerine aykırı bir hareket ile zararın doğmasına veya artmasına neden olması durumunda müterafik kusur söz konusu olacaktır.

B) SÖZLEŞMEDEN KAYNAKLANAN YANSIMA ZARARLAR

Sözleşmeden doğan borçlarda, borçlunun borcuna aykırı hareket etmesi ve bu fiilin alacaklı nezdinde oluşturduğu zararlara ek olarak 3. kişilerin de zarara uğraması halinde “Sözleşmeye Aykırılık” nedeniyle yansıma zarar söz konusu olacaktır. Burada yansıma yoluyla zarar görenin sözleşmenin geçerliliği noktasında maddi veya manevi menfaatleri bulunmakla birlikte, sözleşmenin tarafı değildir. Sözleşmeden kaynaklanan yansıma zararların tazmini için kural olarak kanunla düzenlenmiş olması gerekmektedir. Aksi takdirde hukuka aykırılık bağının kurulamayacağından bahsedilecektir. Yargıtay’ın bir kararında davacının eşinin evli olduğunu bildiği halde onunla

[23] “Cenin sağ doğmak kaydı ile yansıma zarara uğrayan olarak manevi tazminata hak kazanabilecektir.” Mustafa Kılıçoğlu, *6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu’na Uyarlı Tazminat Hukuku*, 4. Baskı, (Ankara Bilge Yayınevi, Ankara, 2014).

birlikte olan 3. kişiye karşı açtığı tazminat davasında, sadakat yükümlülüğün evlilik sözleşmesinden kaynaklandığı, nispi bir hak olduğu ve emredici bir hukuk normuna aykırılık bulunmadığı nedeni ile 3. kişilere karşı ileri sürülemeyeceği belirtilmiştir.^[24] Sözleşmeden kaynaklanan yansıma zararların da kendi içerisinde “*Maddi*” veya “*Manevi*” nitelik taşıması mümkündür.

1- Sözleşmeden Kaynaklanan Maddi Yansıma Zararlar

Tarafları arasında hukuken geçerli bir sözleşmenin, taraflardan birinin yükümlülüklerine aykırı hareket etmesi nedeniyle ihlal edilmesi durumunda, bundan malvarlığı kapsamında zarar gören üçüncü kişilerin yansıma zararlarından söz edilir.

Üçüncü kişilerin yansıma zararlarının yalnızca haksız fiile dayanması zorunluluğu bulunmamaktadır. Bazı durumlarda kanun koyucu tarafından sözleşmelerin nisbiliği ilkesine istisna getirmek suretiyle üçüncü kişilerin yansıma zararlarının tazmini mümkün kılınabilmektedir. Bu durumu bir örnek olarak, iş akdi uyarınca işverenin iş yerinde gerekli güvenlik önlemlerini alma yükümlülüğüne aykırı davranması sonucunda iş kazası meydana gelmesi ve bu kazada hayatını kaybeden işçinin ailesinin tazminat talebi gösterilebilir.

Yine hukukumuzdan bir diğer örnek, TBK 322/3 hükmü uyarınca asıl kiralayanın alt kiracıya karşı ileri sürebileceği talepleridir.^[25] Kural olarak her sözleşme gibi kira sözleşmeleri de nisbilik arz eder. Ancak kiracının kiraladığı şeyi üçüncü kişi ile alt kira sözleşmesine konu etmesi ve alt kiracının TBK 322 kapsamında belirtilen sınırları aşarak kullanması halinde, asıl kiraya veren kiracısına karşı sahip olduğu hakları alt kiracıya karşı da kullanabilecektir.

Yukarıda birçok kez zikredilen, yansıma zararların ancak kanunla düzenlemek suretiyle tazmininin mümkün olması ve Türk hukukunda kural olarak sözleşmeden kaynaklı yansıma zararların tazmininin kabul görmemesi durumunun kanunlarda yer alan istisnaları mevcuttur. Aynı şekilde 6012 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 553. madde hükmünde, şirket yöneticilerinin

[24] Yargıtay 4.HD. T.25.12.2018, E.2017/2837, K.2018/8330

[25] **TBK m. 322/3:** “Alt kiracı, kiralananı kiracıya tanınandan başka biçimde kullandığı takdirde kiracı, kiraya verene karşı sorumlu olur. Bu durumda kiraya veren, kiracısına karşı sahip olduğu hakları alt kiracıya veya kullanım hakkını devralana karşı da kullanabilir.”

esas sözleşmeye aykırı hareket etmesi durumunda şirket tüzel kişiliğine ilaveten bu aykırılıktan zarar gören pay sahiplerinin de yansıma zararları hüküm altına alınmıştır.^[26]

Tarafların “*Sözleşme Serbestisi*” kapsamında üçüncü kişilerin zararlarını güvence altına alması da hukuken mümkündür. Taraflar arasında akdedilen sözleşmelerin içeriği kanunlara aykırı olmamak kaydı ile geçerlidir. Sözleşmede borç altına giren kişinin uygun irade beyanı/imzası bulunduğu sürece sözleşmeye konulacak bir hüküm mucibince üçüncü kişiler nezdinde hasıl olacak yansıma zararların tazminini güvence almak mümkündür. Böyle bir ihtimalde, sözleşme kapsamında yansıma zararı güvence altına alınan kişi sözleşmede taraf olmasa dahi “*lehine sözleşme yapılan üçüncü kişi*” sıfatı ile TBK md. 129/2 kapsamında talep hakkı kazanacaktır.

2- Sözleşmeden Kaynaklanan Manevi Yansıma Zararlar

Yansıma zararların tazmin edilemeyeceği kural, tazmin edilebileceği istisnadır. Sözleşmelerin nisbiliği ilkesi ile bu genel kural bir arada değerlendirildiğinde, zarar gören üçüncü kişilerin sözleşmeye dayalı yansıma zararlarının tazmini söz konusu olmayacaktır. Ancak burada da kanun koyucu tarafından getirilmiş bazı istisnai durumlar söz konusudur.

Daha önce bahsedilen işveren tarafından gerekli iş sağlığı ve güvenliği önlemlerinin alınmaması nedeniyle işçinin ölümü veya ağır bedensel zarara uğraması halinde, yakınları TBK md.56/2 hükmü kapsamında uğradıkları manevi yansıma zararları da talep edebileceklerdir. Bu hususta “*İşçinin Kişiliğinin Korunması*” başlıklı TBK 417/3 hükmüne değinmekte fayda vardır.^[27] Zira bu hüküm kapsamında işçinin yakınlarının gerek destekten yoksun kalma, gerekse de TBK 56/2 uyarınca manevi tazminat talep hakları düzenlenmektedir. Madde metninde “İşçinin ölümü” de demek suretiyle

[26] **TTK m. 553:** “Kurucular, yönetim kurulu üyeleri, yöneticiler ve tasfiye memurları, kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini kusurlarıyla ihlal ettikleri takdirde, hem şirkete hem pay sahiplerine hem de şirket alacaklılarına karşı verdikleri zarardan sorumludurlar.”

[27] **TBK 417/3:** “İşverenin yukarıdaki hükümler dâhil, kanuna ve sözleşmeye aykırı davranışı nedeniyle işçinin ölümü, vücut bütünlüğünün zedelenmesi veya kişilik haklarının ihlaline bağlı zararların tazmini, sözleşmeye aykırılıktan doğan sorumluluk hükümlerine tabidir.”

buna bağılı zararların tazmininin sözleşmeye aykırılıktan doğan sorumluluk hükümlerine tabi olacağı belirtilmiştir. İşçi ile işveren arasındaki sözleşmenin kural olarak nisbi olduğu gözetildiğinde, bu hükmün sözleşmenin nisbiliğine istisna getirmek suretiyle üçüncü kişilerin manevi zararlarının tazminini düzenlediği söylenebilir.

Burada bahsedilmesinde fayda olan bir diğere husus ise TBK 114 hükmüdür. Genel olarak borca aykırılık ve borçların ifa edilmemesi hususlarına ilişkin bu hükmün ikinci fıkrasında “*Haksız fiil sorumluluğuna ilişkin hükümler, kıyas yoluyla sözleşmeye aykırılık hâllerine de uygulanır*” denilmektedir. Buradan hareketle sözleşmeye aykırılık hallerinde de haksız fiil hükümlerinin uygulanabileceği anlaşılmaktadır.^[28] Dolayısıyla sözleşmeye aykırılık hallerinde haksız fiil hükümlerine binaen üçüncü kişilerin manevi zararlarının tazmini bu açıdan da gündeme gelebilecektir. Ancak bu yorumun zorlama olacağı ve yukarıda daha önce bahsedilen, borçlunun önu alınamaz bir yükümlülük altına girmesi hususunu doğuracağı kanısındayız.

---

[28] Yılmaz, “Yansıma Zararlar,” 41.

SONUÇ

Yansıma zararlar, Türk sorumluluk hukuku ve zarar kavramının doğrudan inceleme konusunu oluşturmaktadır. Geçmiş Roma hukukuna kadar uzanan yansıma zararlar, icra edilen fiil sonucunda doğrudan zarar gören kişiye ilaveten sırf bu kişinin zarar görmüş olması nedeni ve uygun illiyet bağı şartıyla zarar gören 3. kişiler nezdinde oluşmaktadır. Burada oluşacak zarar, maddi veya manevi nitelik arz edebilir. Zarar kavramının genel unsurlarına ek olarak “3. Kişi” varlığı, yansıma zararların diğer zarar türlerinden en ayırt edici özelliğini teşkil etmektedir. Burada söz konusu üçüncü kişi gerçek kişinin yanı sıra bir tüzel kişi de olabilir.

Yansıma zararların tazmini kural olarak “istisna” kabul edilmiştir. Bu nedenle açık yasa hükmü bulunmadığı müddetçe tazmin yoluna gidilmemektedir. Yansıma zararların geniş yorumu veya uygulamaya tabi tutulması, illiyet bağına olması gerektiğinden fazla genişletecek ve borçlunun önü alınamaz bir sorumluluk yükü altında ezilmesine neden olacaktır. İşte tam da bu sakıncaların önüne geçilmesi amacıyla tazminin istisna niteliği kabul edilmiştir.

Türk Hukukunda gerek 818 sayılı eski BK gerek 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun ilgili hükümlerinde yansıma zararlar düzenlenmiştir. Türk Borçlar Kanunu 53. ve 56. Madde hükümlerinde “Ölüm” ve “Ağır Bedensel Zararlar” kapsamında yansıma zararların tazminin düzenlemiştir. Özellikle 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu yansıma zararların tazmini hususunda önemli yenilikler getirmiştir. Eski BK 3. kişileri yalnızca “*aillesine*” şeklinde sınırlarken, TBK “*yakınları*” şeklinde düzenlemiştir. Burada yorumun uygulama ve doktrine bırakıldığı aşıkardır. Yıllar içerisinde sosyal yaşamın geçirdiği ve geçireceği değişimler göz önüne alındığında bu düzenlemenin yerinde olduğu görüşünderiz. Ayrıca yalnızca “Ölüm” durumunda mümkün olan manevi tazminat talep hakkı, “Ağır Bedensel Zararlar” durumunda da mümkün hale getirilmiştir. 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu 53. Ve 56. madde hükümlerinde “Ölüm” ve “Ağır Bedensel Zararlar” kapsamında yansıma zararların tazmini düzenlenmiştir.

Yansıma zararların sözleşmeden kaynaklanan sebeplerle de oluşabilmesi mümkündür. Ancak ülkemizdeki hakim görüş bu durumun aksini savunmaktadır. Sözleşmeden kaynaklı yansıma zararların tazmini kanunla düzenlenmiş bazı istisnalar haricinde mümkün değildir. Mevzuatımızda

yakın tarihte bu temelde bir değişim henüz görünmüyor olsa da, hukuk kurallarının toplum ve çağın anlayışına göre zaman içerisinde şekillendiği bir hakikattir. Bu kapsamda ilerleyen süreçte, özellikle Türk hukukunda sözleşmeye aykırılık nedeni ile yansıma zararların tazmini hususunun tartışılmaya devam edileceği muhtemeldir.

KAYNAKÇA

- Akıntürk, Turgut ve Derya Ateş. *Borçlar Hukuku*. 27. Baskı, İstanbul: Beta Yayınları, 2018.
- Çakırca, Seda İrem. *Türk Sorumluluk Hukukunda Yansıma Zararı*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2012.
- Eren Fikret. *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*. 18. Baskı. Ankara: Yektin, 2015.
- Kılıçoğlu, Ahmet M. *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*. 19. Baskı, Ankara: Turhan Kitabevi, 2015.
- Kılıçoğlu, Mustafa. *6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu'na Uyarlı Tazminat Hukuku*. 4. Baskı. Ankara Bilge Yayınevi, Ankara, 2014.
- Oğuzman, Kemal ve Turgut Öz, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*. 14. Baskı. İstanbul: Vedat Yayıncılık, 2019.
- Yıldız, Nihal. “Türk Sorumluluk Hukukunda Yansıma Yoluyla Zarar.” Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Ticaret Üniversitesi: İstanbul, 2019).
- Yılmaz, Cüneyt Arif. “Yansıma Zararlar ve Türk Hukukunda Yansıma Zararlarının Geçmişten Günümüze Tazmin Edilebilirliği.” *FİDES Law Review*, no. 3 (Haziran 2021).